

DR KAZIMIERZ KURZEJA

Brucelozą wśród personelu weterynaryjnego, zootechnicznego i pracowników przemysłu mleczarskiego i mięsnego woj. rzeszowskiego

Z Wójev. Stacji Sanit. Epid. w Rzeszowie
Dyrektor: Dr ZYGMUNT MAZUREK

Celem ustalenia stopnia nasilenia brucelozy u ludzi na terenie woj. rzeszowskiego przeprowadzono badania serologiczne predysponowanych w tym zakresie zawodowo grup ludności w oparciu o analizę środowiskową terenu. Z uwagi na fakt występowania brucelozy o różnorodnym przebiegu klinicznym, a zwłaszcza w postaci przewlekłej z nietypową lokalizacją narządową, badania oparto na dwukierunkowej analizie, a mianowicie na wypadkach epidemiologiczno-epizootologicznych, oraz na badaniach serologicznych. Ogółem objęto analizą 12 badaniem ludzi 12 PGR-ów tzw. „bangowych“, z których 8 było „gruźliczo-bangowych“. Poza tym objęto badaniami całą służbę wet. woj. rzeszowskiego, oraz część osób zatrudnionych w przemyśle mięsnym i mleczarskim. Z badań serologicznych wykonywano z każdą surowicą odczyn aglutynacyjny Wright'a, oraz odczyn wiązania dopełniacza. W odczynie aglutynacyjnym posługiwano się roztworem 10% soli kuchennej wg modyfikacji Instytutu Medycyny Pracy i Higieny Wsi sporządzając rozcieńczenia od 1:25 do 1:400. Odczyn wiązania dopełniacza wykonywano również wg jednolitej metodyki stosowanej przez w/w Instytut. Odczynu alergicznego nie przeprowadzano.

Ogółem przebadano w 1955 i 1956 r. 1.351 osób, wśród których ujawniono 75 osób reagujących dodatnio, co stanowi 5,5%. Z tych 14 osób wykazywało zdecydowany zespół objawów klinicznych, co stanowi 1%. Jeden chory lek. wet. zmarł. Wszystkie osoby chore należą do służby wet. są to: 11 lek. wet., 1 technik wet., oraz 2 sanitariuszy wet.

Tabela Nr 1. Służba weterynaryjna

	Lekarze wet. zatrudnieni				Służba wet. pomocnicza			Razem
	Pow. Zarz. Wet.	P. Z. L. Z.	P. G. R.	Przemysł mięsny	Technicy	Sanit. wet.	Inni (stajenni)	
Ilość osób badanych	18	47	12	8	12	97	5	199
Ilość osób reagujących dodatnio	2	6	8	1	4	9	1	31
%	20%				12,2%			15,5%

Jak wynika z powyższej tabeli brucelozą u służby wet. woj. rzeszowskiego nie jest blącym zagrożeniem, występuje bowiem u

15,5% pracowników. Służba wet. zakaża się najczęściej w bezpośrednim kontakcie z chorymi zwierzętami, przy czym główne źródło zakażeń stanowią zabiegi położnicze, oraz manipulacje nie osłoniętą ręką w drogach rodnych przy zwalczaniu jałowoci. Wydaje się, że zakażenie *per os* mlekiem pochodzącym od chorych krów należy do przypadków rzadszych. Lekarze wet. bezpośrednio przeprowadzający zabiegi ulegają zakażeniu w 20%, a asystująca pomocnicza służba wet. w 12,2%.

Tabela Nr 2. PGR

	Służba wet. lekarze, technicy, sanitariusze zatrudnieni w P.G.R.	Dojarze	Oborowi	Inni prac.	Razem
Ilość osób badanych	29	119	92	76	316
Ilość osób reagujących dodatnio	14	4	9	3	30
%	48,2%	3,3%	9,7%	3,9%	9,4%

Powyższa tabela obejmuje pracowników PGR łącznie z zatrudnioną tam służbą weterynaryjną (29 osób). Jak wynika z tabeli głównie zagrożoną jest służba wet. (48,2% zakażeń), oraz oborowi (9,7%), a więc ci pracownicy PGR-ów, którzy biorą aktywny udział względnie asystują przy porodach u zwierząt, jak również przy interwencjach w komplikacjach po porodowych. Dojarze, oraz inni pracownicy PGR-ów (administracyjni, polowi itp.) tylko przypadkowo ulegają zakażeniu.

Tabela Nr 3. Zestawienie ogólne

	Służba wet. ogółem	P.G.R.	Prac. przemysłu		Zootechnicy	Inni	Razem
			mleczarskiego	mięsnego			
Ilość osób badanych	199	287	229	463	14	159	1351
Ilość osób reagujących dodatnio	31	15	9	16	1	3	75
%	15,5%	5,2%	3,9%	3,4%	7,1%	1,8%	5,5%

Tabela Nr 3 obejmuje zestawienie ogólne badań. W rubryce pierwszej ujęto całą służbę wet. (vide tab. Nr 1). W rubryce drugiej ujęto pracowników PGR-ów z wyjątkiem służby wet. zatrudnionej w PGR-ach, gdyż tą obejmuje

już rubryka pierwsza. Rubryka „inni“ obejmuje zarówno ludzi zatrudnionych na wsi jak i w miastach. Były to przeważnie przypadki szpitalne podejrzane o brucelozę. Jak wynika z powyższej tabeli najsilniej zagrożona brucelozą jest służba wet. (15,5%), oraz pracownicy PGR-ów (5%). Jakkolwiek z tabeli wynika 7,1% zakażeń u zootechników, jednak zbyt mała ilość badanych osób (14) w tym zaledwie jedna reagująca dodatnio nie pozwala na wysuwanie ogólniejszych wniosków.

Wydaje się, że rozprzestrzenienie brucelozy u ludzi zwłaszcza środowisk rolniczych jest na pewnych terenach dość duże, nie posiadamy jednak jeszcze dokładniejszych danych w tym kierunku. Nie ulega wątpliwości, że badania już przeprowadzone gdyby były uzupełnione badaniami alergicznymi pozwoliłyby uchwycić znacznie większą ilość zakażeń. Dotychczasowy materiał uzyskany w badaniach przeprowadzonych w 1955 i 1956 r. umożliwił niniejsze opracowanie, jest jednak bezsprzecznie za mały do ogólniejszych wniosków. Nie mniej wyniki te w pewnym stopniu umożliwią ogólną orientację w tym nie opracowanym dotychczas dla woj. rzeszowskiego zagadnieniu.

Wnioski

W związku z przeprowadzonymi badaniami wyłaniają się następujące spostrzeżenia i wytyczne:

1) Na terenie woj. rzeszowskiego brucelozą u ludzi w środowiskach rolniczych występuje w 5,5%.

2) Najpoważniej na zakażenie brucelozą narażona jest służba weterynaryjna (15,5% za-

każeń), następnie pracownicy PGR (5,2%), dalej pracownicy przemysłu mleczarskiego (3,9%) i w końcu pracownicy przemysłu mięsnego (3,4%). Przeważnie badania serologiczne ludzi pochodzących z różnych środowisk, a którzy trafili z różnych przyczyn do szpitali wykazały brucelozę w 1,8%.

3) Obecny stan zabezpieczenia osób zagrożonych brucelozą jest niewystarczający.

4) Badania zwierząt, ich ścisła ewidencja, oraz środki zapobiegawcze w „bangowych“ ośrodkach hodowlanych są koniecznym warunkiem w profilaktyce brucelozy człowieka.

5) Każdy nowy przypadek brucelozy człowieka należy po przeprowadzeniu wywiadu epidemiologicznego – epizootologicznego opracować serologicznie i alergicznie w środowisku zwierzęcym, które stało się przyczyną zakażenia.

6) Walka z brucelozą i gruźlicą odzwierzęcego pochodzenia winna być prowadzona przy ścisłej współpracy obu służb medycznych tj. służby zdrowia i służby weterynaryjnej.

7) Dla realizacji tych zadań istnieje konieczność utworzenia WZHW w województwach, w których ich dotąd nie ma.

8) Pasteryzacja mleka w mleczarniach, oraz opracowanie wytycznych oceny mięsa pochodzącego od zwierząt zakażonych brucelozą powinny się doczekać szybkiej realizacji.

9) Pracownicy narażeni zawodowo na zakażenia chorobami odzwierzęcego pochodzenia wśród nich brucelozą powinni otrzymać co najmniej „rekompensatę za ryzyko“ w formie dodatku specjalnego (zakaźnego).

FELIKS ANCZYKOWSKI

Zastosowanie antygeny barwionego w aglutynacji próbówkowej w rozpoznawaniu brucelozy

Z Zakładu Chorób Bydła Instytutu Weterynarii w Puławach
Kierownik: Doc. Dr F. ANCZYKOWSKI

Dążenie do udoskonalenia metod rozpoznawczych oraz ich ujednostajnienia w rozpoznawaniu brucelozy stanowi w chwili obecnej wyjątkowo żywy przedmiot zainteresowania w skali międzynarodowej.

Ogólnie jest wiadomo, że powolna aglutynacja próbówkowa zajmuje naczelną miejsce spośród wszystkich prób laboratoryjnych. Mimo poważnego dorobku naukowego na temat wspomnianej próby, nie udało się jej dotychczas całkowicie udoskonalić, na co między innymi zwróciłem uwagę w jednym z ostatnich doniesień (Med. Wet. Nr 3, 129—135, 1956).

Sprawą aglutynacji próbówkowej z antygenem barwionym zajmowali się Minster, R. (1937), M. Thiago de Mello, Renoux, G. (1952), Farina, R. & P. Biggi (1953),

Biggi, P. (1954), Elek, P. (1954), Alivisatos, G. P. & T. Edipides (1954) oraz Gregory, T. S. (1953), a w Polsce Anczykowski, F. (1946) i Anczykowski, F. & Murat, P. (1955). Wydział Komisji Ekspertów do Spraw Brucelozy przy FAO/WHO (1953) wyraził pogląd, że wskazane jest podjęcie odpowiednich badań dla ustalenia celowości zastąpienia zawiesiny niebarwionej w aglutynacji zawiesiną barwioną.

W niniejszym doniesieniu przedstawiono wyniki badań nad praktyczną przydatnością zawiesiny, zbarwionej przyżyciowo chlorkiem 2, 3, 5-trójfenyltetrazolu do aglutynacji próbówkowej*). Badania przeprowadzono z surowicami różnych gatunków zwierząt (koni,

*) Patrz doniesienie: Roczniki Nauk Rolniczych. Seria E. (rękopis przekazano do druku).